Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi
Ordu University Journal of Nursing Studies

Ordu University J Nurs Stud
2021, 4(3), 382-392
DOI: 10.38108/ouhcd.930878

Araştırma Makalesi/ Research Article

Hemşirelik Öğrencilerinin Klinik Uygulama Öncesi Yapılan İnteraktif Vaka Tartışmalarına İlişkin Görüşleri

Views of Nursing Students' Regarding The Interactive Case Discussions Before Clinical Practice

Hülya Bulut[1] Sevil Güler[1] Nevra Kalkan[1] Burcu Opak Yücel[1]
Burçin Irmak[1] Nihal Yıldız Emre[1]

[1] Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara, TÜRKİYE

Geliş tarihi/ Date of receipt: 01/05/2021 **Kabul tarihi/ Date of acceptance:** 06/08/2021
© Ordu University Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Turkey, **Published online**: 26/12/2021

ÖZ

Amaç: Bu araştırma, öğrencilerin klinik uygulama öncesi yapılan interaktif vaka tartışmalarına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.
Yöntem: Tanımlayıcı tipteki araştırmanın örneklemini 234 hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Araştırma verileri araştırmacılar tarafından geliştirilen anket formu ile Haziran 2019'da toplanmıştır. Araştırma için kurum izni, etik onay ve öğrencilerden yazılı onam alınmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemler kullanılmıştır.
Bulgular: Araştırmada öğrencilerin %92.7'si ders kapsamında klinik uygulama öncesi yapılan interaktif vaka tartışmalarının yararlı olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin özellikle "aktif katılımlı-görsel öğrenme ve uygulama ortamı oluşturma (%26.1)", "teorik bilgiyi pekiştirme ve bilginin kalıcılığını sağlama (%24.3)" ve "klinik uygulama öncesi bilgi ve beceri düzeyini artırma (%22.6)" yönünden uygulamaları faydalı buldukları belirlenmiştir. Öğrenciler interaktif vaka tartışmalarının mesleki gelişim üzerinde "hemşirelik bakım süreci (%38)", "teorik bilgi düzeyi (%15.4)" ve "bütüncül düşünebilme becerisi (%12)" konularında olumlu etkilerinin olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, öğrencilerin %47'si uygulamalar sırasında zorluk yaşadıklarını, en çok yaşanan zorlukların "uygulama sırasında teorik bilgilerinin yetersiz olması (%29.2)", "uygulama süresinin sınırlı olması (%15.8)" ve "öğrenme ortamının kalabalık olması (%15)" olduğunu vurgulamışlardır. Öğrencilerin tamamına yakını interaktif vaka tartışmalarının öz değerlendirme yapmaya katkı sağladığını, öğrenmeyi kolaylaştırdığını ve klinik uygulama öncesinde faydalı olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin çoğu (%94.4) gelecek yıllarda uygulamalara devam edilmesinin yararlı olacağını bildirmişlerdir.
Sonuç: Bu sonuçlar doğrultusunda interaktif yöntemlerle vaka tartışmalarının öğrenciler için faydalı olduğu belirlenmiş olup, klinik uygulama öncesinde hemşirelik eğitimine dahil edilmesi önerilmektedir.
Anahtar Sözcükler: Hemşirelik eğitimi, hemşirelik öğrencileri, hemşirelik bakımı

ABSTRACT

Objective: This study was conducted to determine the opinions of the students about the interactive case discussions before the clinical practice.
Methods: The sample of descriptive study consisted of 234 nursing students. Research data were collected with a questionnaire form developed by the researchers in June 2019. Institutional permission, ethical approval and written consent from the students were obtained. Descriptive statistical methods were used evaluate the data.
Results: In the study, 92.7% of the students stated that interactive case discussions before the clinical practice were beneficial. The issues that students find the useful are as follows; "creating a visual learning and practice environment with active participation (26.1%)", "reinforcing the theoretical knowledge and ensuring the permanence of knowledge (24.3%)" and "increasing the knowledge and skill level before clinical practice (22.6%)". The students stated that interactive case discussions had positive effects on professional development on "nursing care process (38%)", "theoretical knowledge level (15.4%)" and "holistic thinking skills (12%)". Also, 47% of the students stated that they had difficulties during the applications. The most common difficulties are; "insufficient theoretical knowledge during application (29.2%)", "limited practice time (15.8%)" and "crowded learning environment (15%)". Almost all of the students stated that interactive case discussions contributed to self-assessment, facilitated learning and useful before clinical practice. Most students (94.4%) stated that it would beneficial to continue the practices in the coming years.
Conclusion: Case discussions with interactive methods were determined to be beneficial for students and recommended to be included in nursing education before clinical practice.
Key Words: Nursing education, nursing students, nursing care

ORCID IDs of the authors: HB: 0000-0001-8241-989X; SG: 0000-0002-4312-560X; NK: 0000-0003-4536-7933; BOY: 0000-0002-7014-200X; BI: 0000-0003-2168-1872; NYE: 0000-0003-0038-6081
Sorumlu yazar/Corresponding author: Arş. Gör. Nihal Yıldız Emre
Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara, TÜRKİYE
e-posta/e-mail: nihalyildiz@gazi.edu.tr
**Bu araştırma, 19-21 Aralık 2019 tarihleri arasında Ankara'da düzenlenen 6. Uluslararası 17. Ulusal Hemşirelik Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.*
Atıf/Citation: Bulut H, Güler S, Kalkan N, Opak Yücel B, Irmak B, Yıldız Emre N. (2021). Hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulama öncesi yapılan interaktif vaka tartışmalarına ilişkin görüşleri. Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi, 4(3), 382-392. DOI: 10.38108/ouhcd.930878

Ordu University J Nurs Stud
2021, 4(3), 382-392
DOI: 10.38108/ouhcd.930878

Giriş

Hemşirelik; her yaştan, aileden, gruptan ve topluluktan hasta/sağlıklı bireylerin tüm ortamlarda özerk ve işbirlikçi bakımını sağlayarak sağlık hizmetlerinde kritik bir rol oynar. Hemşirelerin savunuculuk, güvenli bir çevre oluşturma, araştırma yapma, sağlık politikalarının oluşturulmasına katılma, hasta ve sağlık sistemi yönetimi içerisinde yer alma ve eğitim gibi temel rolleri bulunmaktadır. Hemşireler bu temel rollerini gerçekleştirmek için birçok uzmanlık alanına ve karmaşık becerilere sahip olmalıdır (ICN, 2002; WHO, 2020). Hemşirelere bu özellikleri kazandırmak için hemşirelik eğitiminin de kapsamlı ve çok yönlü bir programa sahip olması beklenmektedir.

Hemşirelik eğitimi süresince öğrencilerin, aldıkları teorik bilgileri klinik uygulamaya yansıtabilecek düzeyde, yüksek motivasyonla ve profesyonel hemşireliği benimseyen bir yaklaşımla yetiştirilmeleri gerekmektedir (Bulut ve ark., 2010; Demir ve ark., 2014; Stone ve ark., 2020). Bu bağlamda hemşirelik eğitimi bilişsel, duyuşsal ve psikomotor öğrenme alanlarını içeren teorik ve pratik bileşenleri olan bir yapıyı içerir (Korhan ve ark., 2018; Şendir ve Doğan, 2015; Uysal, 2016).

Klinik öğrenme ortamları, hemşirelik eğitimi için hayati öneme sahiptir ve hemşirelik eğitiminin önemli bir parçasıdır (Flott ve Linden, 2016; Jonsén ve ark., 2013). Klinik öğrenme ortamları, öğrencilere hastanelerde 'gerçek' hastalar üzerinde bakım verme olanağı sağlamaktadır. Öğrenmenin etkili olduğu bu ortamlar, aynı zamanda öğrenciler için her açıdan yeni ve stresli ortamlardır (Bulut ve ark., 2010; Demir ve ark., 2014). Hastane ortamında stres deneyiminin uzun sürmesi öğrencilerin klinik öğrenmelerini ve sağlıklarını olumsuz bir şekilde etkileyebilir. Literatürde öğrencilerin klinik öğrenme sürecini olumsuz etkileyen faktörler arasında klinikte fiziksel ortamın kötü olması, öğrencilerin pratik eğitimde yeterince aktif olamamaları, teorik bilgilerini uygulamada zorluk yaşamaları, teorik ve klinik eğitim arasında koordinasyon eksikliği yaşamaları yer almaktadır. (Arkan ve ark., 2018; Dağ ve ark., 2019; Kermansavari ve ark., 2015; Lee ve ark., 2018). Ayrıca kliniklerdeki öğrenci sayısının fazla olması, dolayısıyla öğrenci başına düşen öğretim üyesi sayısının yetersizliği, klinik uygulamalarda öğrencilere yeterince verimli zaman ayrılamamasına neden olmaktadır. Bu durum öğrencilerin her klinikte uygulama yapamamasına ve öğrenciler için kliniklerde nadir veya zor vaka uygulamalarını deneyimleyememesine neden olmaktadır. (Labrague ve ark., 2019; Larue ve Allard, 2015). Bu deneyim eksikliği hasta güvenliğini de olumsuz etkileyebilmektedir. Hasta güvenliği dünya çapında sağlık hizmetlerinde öncelikli bir konu olarak kabul edilmektedir. Hasta güvenliğini tehdit eden ve tıbbi hatalara neden olan faktörlerden biri de sağlık çalışanlarının bilgiyi pratiğe aktaramamasıdır (Gine ve ark., 2019; Mahmood ve ark., 2021; Terzioğlu ve ark., 2016). Bu nedenle günümüzde, öğrencilerin kliniğe daha iyi hazırlanmaları için laboratuvar uygulamalarından ve vaka tartışmalarından yararlanılmaktadır (Altmiller, 2020; Guimond ve ark., 2019; Labrague ve ark., 2019; Laure ve ark., 2015).

Laboratuvar ortamları, hastane ortamlarına uygun olarak donatılmış hasta bakım maketlerinin yer aldığı özel alanlardır (Flott ve Linden, 2016). Hemşirelik beceri laboratuvarları, psikomotor beceri eğitimi için en önemli alanlardandır. Laboratuvarlar aynı zamanda, öğrencilere "uygulama yoluyla öğrenme" şansı veren, kontrollü ve güvenli bir öğrenme ortamıdır. Bu ortamlar öğrencilere, psikomotor becerileri öğrenme, teoriyi pratik ile birleştirme, kendi kendine öğrenmeyi deneyimleme ve gerçek bir klinik ortama hazırlanma konularında destek sağlamaktadır. Laboratuvar ortamlarında bulunan simülatörler, maketler, mankenler ve laboratuvarda uygulanan vaka tartışmaları öğrencilerin psikomotor hemşirelik becerilerini olumlu yönde geliştirmektedir (Admi ve ark., 2018; Majeed, 2014; Uysal, 2016; Laure ve ark., 2015). Gerçek klinik olgulara dayalı vaka tartışmaları öğrencilerin problem çözme, eleştirel düşünme, karar verme becerilerini geliştirmekte, öğrencilerin tartışılan klinik olgu örnekleri ile etkili veri toplama, değerlendirme ve hemşirelik bakım planlarını yapabilmelerini sağlamaktadır.

Literatürde laboratuvar uygulamaları ve vaka tartışmalarının hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamaya hazırlanmalarında önemli rol oynadığı belirtilmektedir (Ayhan ve ark., 2019; Majeed, 2014). Hemşirelik eğitiminde vaka tartışmalarının kullanımı öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirmeyi, bağımsızlık ve bilgi düzeylerini artırmayı, deneyimlerin ve hemşirelik becerilerinin profesyonel çerçevede paylaşılmasını sağlar (Lemes ve ark., 2021). Öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun ve genellikle gerçek hastaların verilerinden yararlanılarak hazırlanan vaka tartışmaları, öğrencilerin gruplar halinde çalışması, sorularının yanıtlanması ve vakalara yönelik hemşirelik bakımına karar vermeleri şeklinde uygulanır.

Ordu University J Nurs Stud
2021, 4(3), 382-392
DOI: 10.38108/ouhcd.930878

Böylece vakalara yönelik hemşirelik bakım süreci tartışılmakta ve teorik bilgi ile klinik arasında geçiş sağlanmaktadır (Altmiller, 2020; Guimond ve ark., 2019; Li ve ark., 2019). Hemşirelik eğitiminde laboratuvar uygulamaları ve vaka tartışmalarının farklı derslerde kullanılarak pek çok alanda faydalanıldığı belirtilmektedir (Ayhan ve ark., 2019; Laure ve ark., 2015; Terzioğlu ve ark., 2016). Yapılan bir araştırmada, perioperatif hasta bakımını kapsayan vaka çalışmalarının perioperatif hastalara bakım veren öğrencilere bilgi sağlamak için etkili bir yöntem olduğu, öğrencilere hataları önleme, uygulamalarını geliştirme ve cerrahi hastaları için güvenliği sağlamadaki bireysel rollerini tanımalarına yardımcı olduğu bildirilmiştir (Altmiller, 2020). Hemşirelik lisans eğitiminde obstetrik simülasyonun değerlendirildiği bir çalışmada, öğrencilerin güvenli bir ortamda pratik yapabilecekleri vurgulanmıştır (Guimond ve ark., 2019). Laboratuvar ve sınıf ortamında gerçekleştirilen interaktif vaka tartışmalarının etkinliği ile ilgili bu sonuçlar, öğrencilerin klinik uygulama öncesi donanımlı hazırlanabileceklerini düşündürmektedir. Bu araştırma, öğrencilerin klinik uygulama öncesi yapılan interaktif vaka tartışmalarına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma Soruları

Öğrencilerin;

1. Klinik uygulama öncesinde yapılan interaktif vaka tartışmalarının yararlarına, zorluklarına, mesleki ve kişisel gelişimlerine etkisine ilişkin görüşleri nedir?
2. Klinik uygulama öncesinde yapılan interaktif vaka tartışmalarının hastayı bütüncül değerlendirme, hemşirelik bakım planı hazırlama ve klinik uygulamaya katkısına ilişkin görüşleri nedir?

Yöntem

Araştırmanın Türü

Araştırma, Haziran 2019'da öğrencilerin klinik uygulama öncesi yapılan interaktif vaka tartışmalarına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırmanın Yer ve Özellikleri

Araştırma, Ankara ilinde bir Sağlık Bilimleri Fakültesi'nin Hemşirelik Bölümü'nde yapılmıştır. Hemşirelik Bölümü öğrencileri 2. sınıfın bahar döneminde haftada 12 saat (4 saat teorik, 8 saat uygulama) Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği dersi almaktadır. Bu ders kapsamında öğrencilere Cerrahi Hastalıkları Hemşireliğine yönelik bilgi, beceri ve tutumlar kazandırılmaktadır.

Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği dersini 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılı bahar döneminde iki şubede toplam 244 öğrenci almıştır. Ders haftada iki gün olup, ilk dört haftada sadece teorik dersler işlenmiş, 5. ve 6. haftada bir gün teorik derse devam edilmiş ve diğer gün uygulama dersi kapsamında interaktif vaka tartışmaları yürütülmüştür. İnteraktif vaka tartışmaları hem teorik derslerin yapıldığı dersliklerde hem de fakültenin Hemşirelik Beceri Laboratuvarı'nda yürütülmüştür (Akış Şeması 1). Derslikler 125, Hemşirelik Beceri Laboratuvarı en çok 250 öğrenci kapasitelidir. Hemşirelik Beceri Laboratuvarında farklı hemşirelik becerilerine uygun sekiz adet maket bulunmaktadır. Dersin son sekiz haftasında öğrenciler 15 gün (6 saat/gün) öğretim elemanları eşliğinde cerrahi kliniklerde uygulama yapmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, Ankara ilinde bir Sağlık Bilimleri Fakültesi'nin Hemşirelik Bölümü 2. sınıfına kayıtlı olan ve 2018-2019 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği dersini alan 244 hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Örneklem seçimine gidilmeyerek evrenin tamamına ulaşılması planlanmış ve çalışmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden 234 (%96) öğrenci ile çalışma tamamlanmıştır.

Veri Toplama Araçları

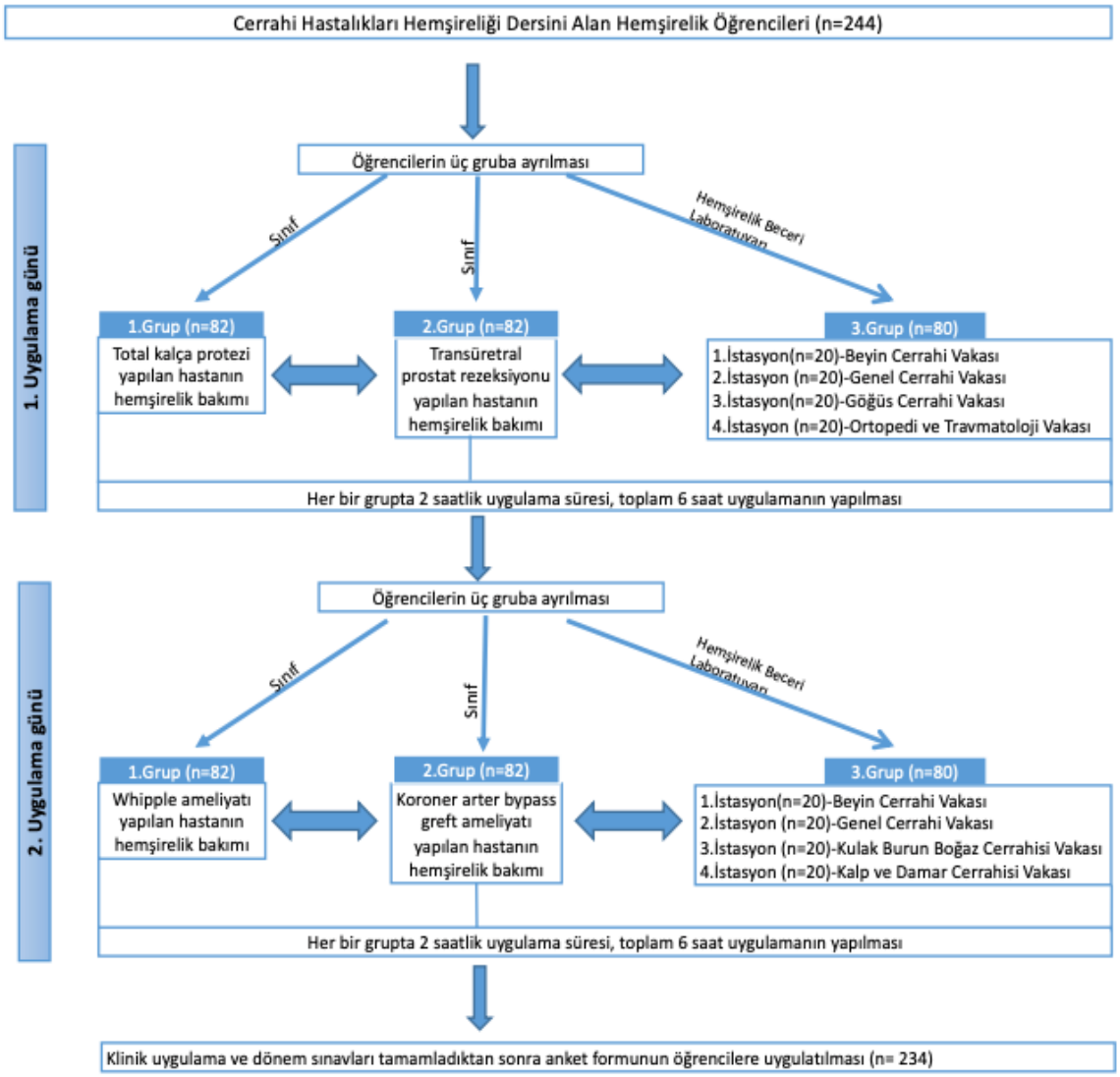
Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilen anket formu kullanılmıştır (Elbaş ve ark., 2010; Karadağ, 2017). Anket formunun ilk kısmında öğrencilerin tanımlayıcı özellikleri olan yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi ve dersi daha önce alma durumu ile ilgili dört soru, interaktif vaka tartışmalarının yararları, zorlukları, kişisel ve mesleki gelişime katkısı hakkında üç soru yer almaktadır. Formun ikinci kısmında ise 10'luk Sayısal Değerlendirme Skalası kullanılarak, uygulamanın hemşirelik bakım planı hazırlama süreci, bütüncül hasta değerlendirmesi ve klinik uygulamaya katkı düzeyini belirlemeye yönelik üç soru bulunmaktadır. Ayrıca öğrencilerden belirttikleri katkı düzeyinin nedenlerini de açıklamaları istenmiştir.

Vaka Tartışmaları ve Laboratuvar Hazırlığı

Vaka tartışmaları; bir mentor liderliğindeki öğrenci grubu tarafından, hasta/sağlıklı bireyin ve sorunlarının bütüncül olarak analiz edildiği bir aktif öğrenme yöntemidir (Polit ve Beck, 2008). Hemşirelik eğitiminde vaka tartışmalarının kullanımı öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirmeyi, bağımsızlık ve bilgi düzeylerini artırmayı, deneyimlerin ve hemşirelik becerilerinin

Ordu University J Nurs Stud
2021, 4(3), 382-392
DOI: 10.38108/ouhcd.930878

profesyonel çerçevede paylaşılmasını sağlar (Lemes ve ark., 2021). Vaka tartışmaları hemşirelik sürecine benzer olarak mevcut verilerin sunulmasını, tanımlanmasını, analizini, uygulamasını ve değerlendirmesini içermektedir. Vakalar, öğrencilerin bakım vermede karşılaşılan sorunları anlamalarına ve olası çözümler üzerine düşünmelerine yardımcı olarak, derinlemesine bir öğrenme ortamı sağlar. Vaka tartışması liderleri, öğrencilerin bu yapıyı görmelerini sağlayarak onları destekler ve tartışmalar yoluyla eksik bilgilerinin farkına varmaları için cesaretlendirir. Ayrıca öğrencileri düşüncelerini ifade etmeye teşvik ederek, tüm öğrencilerin tartışma sürecine aktif katılımında rol alır. Liderler, doğru ve yanlış düşünceden kaçınarak yaratıcı ve yansıtıcı bir iklimi teşvik ederler (Forsgren ve ark., 2014). Bu araştırmada dersin öğretim elemanları interaktif metotlar kullanılarak yapılan vaka tartışmalarına liderlik etmişlerdir.

Akış Şeması 1. Araştırmanın uygulanması

Teorik derslerin tamamına yakını tamamlandığında klinik uygulama öncesinde iki hafta süresince yürütülen vaka tartışmaları, haftada bir gün (6 saat) olmak üzere toplam 12 saat hem sınıfta hem de laboratuvarda yapılmıştır.

Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği dersi klinik uygulamasında hasta verileri Gordon'un Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri Modeli doğrultusunda geliştirilen veri toplama formu ile toplanmaktadır. Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri Modeli'nde; sağlığın algılanması, beslenme-

Ordu University J Nurs Stud
2021, 4(3), 382-392
DOI: 10.38108/ouhcd.930878

metabolik durum, boşaltım biçimi, aktivite-egzersiz biçimi, uyku-dinlenme, bilişsel algılama biçimi, kendini algılama-kavrama biçimi, rol-ilişki biçimi, cinsellik-üreme biçimi, başetme-stres ile başetme biçimi ve inanç ve değerler alt başlıkları bulunmaktadır (Gordon, 1982). Ders kapsamında geliştirilen veri toplama formu; hasta tanıtıcı genel bilgiler, hastanın geliş öyküsü, hastanın sağlığına ilişkin öyküsü, özgeçmişi, alışkanlıkları, ağrı değerlendirmesi, fonksiyonel sağlık örüntülerinin değerlendirilmesi, Braden Basınç Skalası, preoperatif hazırlık, intraoperatif uygulama kayıtları, ameliyat sonrası uygulamalar ve taburculuk eğitimi bölümlerini içermektedir. Ders kapsamında bu form kullanılarak, dersin öğretim elemanları tarafından klinikte sık karşılaşılan ve gerçek hasta verilerine dayalı olarak hazırlanan vakaların hemşirelik bakım süreci tartışılmıştır. İlk gün, "Total Kalça Protezi Yapılan Hastanın Hemşirelik Bakımı" ve "Transüretral Prostat Rezeksiyonu Yapılan Hastanın Hemşirelik Bakımı", ikinci gün ise "Whipple Ameliyatı Yapılan Hastanın Hemşirelik Bakımı" ve "Koroner Arter Bypass Greft Ameliyatı Yapılan Hastanın Hemşirelik Bakımı" konuları tartışılmıştır. Her bir vakanın sınıfta tartışılmasından bir öğretim elemanı sorumlu olmuştur. Vaka tartışmalarında beyin fırtınası, kavram haritası, role-play ve mizah interaktif yöntemleri kullanılmıştır. Örneğin; vakaların taburculuk eğitimi tartışılırken beyin fırtınası yöntemiyle öğrenciler eğitim başlıklarını oluşturmuş, bu başlıklar ile sınıfta kavram haritası yapılmış, öğrenciler taburculuk eğitimini role-play ve mizah interaktif yöntemlerini kullanarak sınıfta uygulamıştır.

Laboratuvar çalışmasının hazırlığı için araştırmanın yürütüldüğü fakültenin Hemşirelik Beceri Laboratuvarı'nda dört istasyon oluşturulmuştur. Dersin sorumlu öğretim elemanları tarafından iki gün için sekiz farklı vaka hazırlanmıştır. İlk gün için beyin cerrahi, genel cerrahi, göğüs cerrahi, ortopedi ve travmatoloji kliniklerinden öğrencilerin sık karşılaştıkları vakalar dört istasyonda yer almıştır. Vakalarda intrakraniyal kanamalı hastanın bakımı, stomalı hastanın bakımı, parsiyel kalça protezi ameliyatı olan hastanın bakımı ve göğüs tüpü olan hastanın bakımı konularına yer verilmiştir. İkinci gün için istasyonlarda beyin cerrahi, genel cerrahi, kulak burun boğaz cerrahisi, kalp ve damar cerrahisi vakaları hazırlanmıştır. Vakalarda ele alınan konular lomber disk hernisi, mastektomi, larenjektomi ve koroner arter bypass grefti ameliyatları sonrası hemşirelik bakımıdır. Her bir vakanın hazırlığı için çeşitli malzemeler (örneğin; hasta dosyası, mayi, ilaç, enjektör, kateter vb.) belirlenerek temin edilmiştir. Dersin sorumlu öğretim elemanları tarafından uygulamalardan bir gün önce maketler üzerinde yara yerleri, drenleri, göğüs tüpleri, kateterleri, beslenme solüsyonları, mayileri, ilaçları vakaya uygun ve gerçeğe yakın olacak şekilde hazırlanmıştır (Resim 1). Örneğin; ortopedi ve travmatoloji kliniği vakasının tartışıldığı istasyonda maket üzerindeki dren ve idrar torbasına su ile seyreltilmiş meyve suyu eklenerek kan ve idrar görünümü oluşturulmuştur. Her bir istasyondan bir öğretim elemanı sorumlu olmuştur. Öğrencilerin istasyonlarda "U" düzeninde oturması için laboratuvarda fiziksel düzenlemeler yapılmıştır. Öğrencilerin tüm istasyonlardaki vakalara katılabilmesi için 20'şer kişilik dört rotasyon grubu oluşturulmuştur.

Resim 1. İnteraktif vaka tartışmaları için hazırlanan laboratuvar ortamı

Ordu University J Nurs Stud
2021, 4(3), 382-392
DOI: 10.38108/ouhcd.930878

Araştırmanın Uygulanması

Dersi alan öğrencilere çalışma ile ilgili bilgi verilmiş ve gönüllü öğrenciler (n:234) çalışmaya dahil edilmiştir. Anket formu, klinik uygulama bittikten ve bahar dönemi final sınavlarından sonra yaklaşık 10-15 dakikada uygulanmıştır.

Derse kayıtlı öğrenciler üç gruba ayrılmıştır (Akış Şeması 1). Her bir grup yaklaşık 80 öğrenciden oluşmaktadır. Uygulamanın ilk günü, birinci ve ikinci gruptaki öğrencilerle dersliklerde, interaktif yöntemler kullanılarak farklı vakalar tartışılmıştır. Üçüncü gruptaki öğrenciler Hemşirelik Beceri Laboratuvarındaki dört istasyonda öğretim elemanlarıyla vakaları tartışmış ve çeşitli uygulamalar yapmışlardır. Uygulama öncesinde öğrencilere vakalar ve malzemeler açıklanmıştır. Öğrenciler bir istasyonu tamamladıklarında grup halinde diğerine geçerek tüm istasyonlarda vaka tartışmasına katılmıştır. Her bir istasyon yaklaşık 25-30 dakikada tamamlanmıştır. Eş zamanlı olarak iki derslikte yürütülen vaka tartışmaları ve laboratuvardaki uygulamalar iki saat sürmüştür. Üç öğrenci grubu iki ders saatinin sonunda birbiri ile yer değiştirmiş ve derslik/laboratuvarda uygulamalara devam etmiştir. Sonraki 2 saatte de bir rotasyon daha yapılarak toplamda 6 saat uygulama yapılmış ve bu sayede tüm öğrenciler tüm uygulamalara katılmıştır. Uygulamanın ikinci gününde birinci günü ile aynı yöntem izlenmiş, yalnızca tartışılan vakalar ve laboratuvardaki istasyonda hazırlanan vakalar değiştirilmiştir. Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği dersini alan tüm öğrenciler (çalışmaya katılmayan 10 öğrenci dahil) uygulama derslerine katılmıştır.

Sınıfta yapılan interaktif vaka tartışmalarında ilk aşamada öğretim elemanları tarafından hazırlanan hasta verileri slayt kullanılarak öğrencilere sunulmuştur. Sunum sonrasında gruplara ayrılan öğrencilere 20 dakika süre verilmiş ve vakanın hemşirelik sürecinin diğer aşamaları olan hedef belirleme, planlama, uygulama ve değerlendirme basamaklarına uygun olarak kavram haritası kullanarak bakım planı oluşturmaları istenmiştir. Süre bitiminde ise öğrenciler kavram haritası yöntemiyle hazırladıkları bakım planlarını diğer öğrencilerle tartışmıştır. Laboratuvarda yapılan interaktif vaka tartışmalarında ise, vakalara ilişkin hasta tanıtıcı bilgiler kâğıtlara yazılarak her istasyonda yer alan etajerlere yerleştirilmiştir. Öğrenciler her bir istasyona geldiklerinde hasta bilgilerini okuyarak hastaya yapılması gereken hemşirelik bakım uygulamalarına karar vermiş ve dersin sorumlu öğretim elemanları rehberliğinde maket üzerinde uygulama yapmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırma verileri bilgisayar ortamına aktarılarak IBM Statistical Package For Social Science (SPSS) for Windows 18.0 paket programı ile analiz edilmiştir.Araştırmada istatistiksel değerlendirmede sayı, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerler kullanılmıştır. Öğrenci görüşlerini içeren açık uçlu sorulara verilen cevaplar araştırmacılar tarafından kategorize edilerek, sayı ve yüzde olarak değerlendirilmiştir.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.31±1.23 olup %96.2'si 19-22 yaş grubunda ve %85.5'i kadındır.

Öğrencilerin %92.7'si ders kapsamında klinik uygulama öncesi yapılan interaktif vaka tartışmalarının yararlı olduğunu ifade etmiştir. Öğrenciler interaktif vaka tartışmalarının yararları olarak aktif katılım sağlayabildikleri görsel öğeler içeren bir öğrenme ve uygulama ortamı olmasını (%26.1), teorik bilgilerini pekiştirmesi ve sahip oldukları bilgileri daha kalıcı hale getirmesini (%24.3) ve bilgi ve beceri düzeylerini artırmasını (%22.6) ilk üç sırada belirtmişlerdir (Tablo 1).

Öğrenciler interaktif vaka tartışmalarının gelişimlerine katkı sağladığını belirtirken, ilk üç sırada hemşirelik bakım sürecini uygulamayı kolaylaştırma (%38), teorik bilgi düzeyini artırma (%15.4) ve bütüncül düşünebilme becerilerini artırma (%12) olarak ifade etmişlerdir (Tablo 2). Öğrencilerin %47'si interaktif vaka tartışmaları sırasında zorluk yaşadığını ifade etmiştir. Öğrenciler yaşadıkları zorlukların ilk üçünü teorik bilgilerinin yetersiz olması (%29), zamanı etkin kullanamama (%15.8) ve öğrenme ortamının kalabalık olması (%15) olarak belirtmişlerdir (Tablo 3).

Tabloda belirtilmemekle birlikte, öğrencilerin interaktif vaka tartışmalarının, hemşirelik bakım planı hazırlama süreci, bütüncül hasta değerlendirmesi ve klinik uygulamaya katkı düzeyine ilişkin görüşlerine bakıldığında, "hastayı bütüncül değerlendirme" başlığına ilişkin katkı düzeyi ortalaması 7.07±1.91 (minimum=1, maksimum=10) olarak saptanmıştır.

Öğrenciler bu süreçte öğretim elemanları ile yapılan interaktif vaka tartışmalarının hastayı farklı açılardan değerlendirme, gözden kaçırdıkları noktaları fark etme ve uygulamaların yapılma nedenini anlama gibi konularda yararlı olduğunu belirtirken, birkaç öğrenci ise vakaların verileri

Ordu University J Nurs Stud
2021, 4(3), 382-392
DOI: 10.38108/ouhcd.930878

hazır olarak verildiği için fazla katkısı olmadığını ifade etmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin interaktif vaka tartışmalarını yararlı bulma durumları (n:234)

İnteraktif vaka tartışmalarını yararlı bulma durumu	**n**	**%**
Yararlı	217	92.7
Yararlı değil	17	7.3
Yararları (n:243)*		
Aktif katılımlı-görsel öğrenme ve uygulama ortamı sağlama	66	26.1
Teorik bilgiyi pekiştirme ve bilginin kalıcılığını artırma	59	24.3
Klinik uygulama öncesi bilgi ve beceri düzeyini artırma	55	22.6
Hemşirelik bakım planı hazırlamayı kolaylaştırma	17	7.0
Öğretim elemanı ile karşılıklı bilgi alışverişi yapma ve tartışma	8	3.3
Hastalıklara ve gelişebilecek komplikasyonlara özel yapılabilecek farklı uygulamaları tanıma	7	2.9
Daha fazla sayıda ve/veya farklı vakalar hakkında bilgi ve deneyim kazanma	6	2.4
Sınavlara hazırlanmaya katkı sağlama	6	2.4
Analitik ve/veya eleştirel düşünme becerisini artırma	5	2.1
Klinik uygulama öncesi hasta ile iletişimi kolaylaştırma	5	2.1
Klinik uygulama sırasında öğretim elemanlarının beklentilerini önceden öğrenebilme	3	1.2
Eğlenceli bir öğrenme ortamı	3	1.2
Hastayı daha kapsamlı değerlendirmeye uygun bir ortam sağlama	2	0.8
Neden-sonuç ilişkisi kurma becerisini geliştirme	2	0.8
Öğrencilerin bilgi ve görüşlerini diğer arkadaşları ile karşılaştırma fırsatı sağlama	2	0.8

**Soruya birden fazla yanıt verilmiştir. Yüzdeler cevaplar üzerinden alınmıştır.*

Tablo 2. İnteraktif vaka tartışmalarının öğrencilerin mesleki ve kişisel gelişimine katkıları (n:234)

Katkılar	**n**	**%**
Hemşirelik bakım sürecini uygulamayı kolaylaştırma	89	38
Teorik bilgi düzeyinin artırma	36	15.4
Bütüncül düşünebilme becerisini artırma	28	12
Eleştirel düşünme becerisini artırma	24	10.3
Hasta ile iletişimde kolaylık	20	8.5
Özgüven/girişkenlik/yaratıcılık özelliklerinin artması	18	7.7
Gözlem yeteneğinin gelişmesi	15	6.4
Karar verme becerisinin gelişmesi	4	1.7

Tablo 3. Öğrencilerin interaktif vaka tartışmaları sırasında zorluk yaşama durumları ve yaşadıkları zorluklar (n:234)

Vaka tartışmaları sırasında zorluk yaşama durumu	**n**	**%**
Zorluk yaşadım	110	47
Zorluk yaşamadım	124	53
Yaşanan zorluklar (n:120)*		
Öğrencilerin teorik bilgilerinin yetersiz olması	35	29.2
Zamanı etkin kullanamama	19	15.8
Öğrenme ortamının kalabalık olması	18	15
Hemşirelik bakımı sürecini tamamlayamama	17	14.2
Anksiyete	16	13.3
Öğretim elemanı sayısının yetersiz olması	7	5.8
Fiziki koşulların yetersiz olması	5	4.2
Vakaların komplike olması	3	2.5

**Soruya birden fazla yanıt verilmiştir. Yüzdeler cevaplar üzerinden alınmıştır.*

İnteraktif vaka tartışmalarının "klinik uygulamaya" katkı düzeyi ortalaması 6.82±2.32 (minimum=1, maksimum=10) olarak saptanmıştır. Öğrenciler interaktif vaka tartışmaları sayesinde klinik uygulama sırasında anksiyetelerinin azaldığını, özgüvenlerinin, hasta ile iletişim becerilerinin, verdikleri bakımın kalitesinin, çözüm üretme yeteneklerinin arttığını, az sayıda öğrenci ise maketlerin gerçek hastaların verdikleri duygusal tepkileri canlandıramaması nedeniyle etkisi olmadığını ifade etmişlerdir.

İnteraktif vaka tartışmalarının "hemşirelik bakım planı hazırlama sürecine" katkı düzeyi ortalaması 6.64±2.04 (minimum=1, maksimum=10) olarak bulunmuştur. Öğrenciler interaktif vaka tartışmalarının veri toplamayı, bakım planı ve kavram haritası hazırlamayı, tanıların öncelik sırasını belirlemeyi kolaylaştırdığını ve tartışmaların daha az kişiyle yapılmasının katkı düzeyini artıracağını bildirmişlerdir.

Tartışma

Klinik öğrenme ortamları öğrenciler için oldukça stresli ortamlardır. Hem hasta güvenliğinin hem de öğrenme kalitesinin artırılması amacıyla, öğrenci hemşirelerin klinik uygulamaya iyi hazırlanmaları önemlidir. Son yıllarda klinik uygulama öncesinde öğrencilerin özgüvenlerini, yeterliliklerini ve bilgi düzeylerini artırmak amacıyla laboratuvar ortamlarında klinik uygulama öncesi yapılan interaktif vaka tartışmaları, gerçek hastalara benzer tasarlanan maketler, simülatörler, bilgisayar oyunları, standart hastalar, videolar vb. çeşitli

Ordu University J Nurs Stud
2021, 4(3), 382-392
DOI: 10.38108/ouhcd.930878

uygulamalar yapılmaktadır. Bu uygulamalar öğrencilerin bilgi, beceri ve iletişimini geliştirmekte ve pratik becerilerin daha hızlı, daha kolay ve daha profesyonel bir şekilde uygulanmasını sağlamaktadır (Awad ve ark., 2019; Li ve ark., 2019; McCutcheon ve ark., 2015). Özellikle maliyet ve ulaşılabilirlik açısından uygun olan ve temel psikomotor beceri uygulamalarının öğretiminde sıklıkla kullanılan düşük teknolojik özelliklere sahip maketler hemşirelik eğitiminde önemli bir yer tutmaktadır (Edeer ve Sarıkaya, 2015). Öğrenci hemşirelerin düşük teknolojik özellikli maketlere yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan bir çalışmada (2019) öğrencilerin, maketlerin etkili öğrenmeyi sağladığı, maketleri faydalı buldukları ve eğitim yöntemi olarak kullanılmasından memnun oldukları belirtilmiştir (Fındık ve ark., 2019). Bir başka çalışmada, düşük teknolojik özellikli maketlerle verilen eğitimlerin öğrencilerin klinik ortamlardaki kaygılarını azaltmada etkili olduğu belirtilmiştir (Thompson, 2021). Bunun yanı sıra hemşirelik eğitiminde vaka temelli öğrenmenin, öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme becerileri geliştirmelerini sağlayan ve aktif öğrenmeyi kolaylaştıran katılımcı bir öğrenme yöntemi olduğu belirtilmektedir (Englund, 2020; Li ve ark., 2019).

Çalışmada öğrencilerin büyük çoğunluğu ders kapsamında klinik uygulama öncesi yapılan vaka tartışmalarının yararlı olduğunu belirtmiştir (Tablo 1). Öğrenciler vaka tartışmalarının, özgüvenlerini artırdığını, klinikteki streslerini azalttığını, teorik bilgilerini pekiştirdiğini, hemşirelik bakım planı yapma becerilerini geliştirdiğini ve hastayı bütüncül değerlendirebilme yeteneklerine katkı sağladığını bildirmiştir.

Hemşirelik öğrencilerinin klinik beceri laboratuvarlarındaki öğrenme deneyimlerinin klinik uygulamalara hazırlığa etkisini değerlendirmek amacıyla yapılan nitel bir çalışmada ise öğrenciler tarafından, laboratuvarların üniversite ve klinik ortamlar arasında köprü oluşturduğu, teorik ve pratiği entegre etmelerine olanak tanıdığı ifade edilmiştir. Ayrıca laboratuvarların klinik uygulamaya hazırladığı, tekrarlı öğrenme ve farklı hastaların bakımı konusunda eleştirel düşünme ve sorgulamayı sağladığı belirtilmiştir (McCutcheon ve ark., 2015).

Çalışmaya katılan öğrenciler uygulama sırasında yaşadıkları zorlukları; sınıf mevcudunun kalabalık olması, zamanın kısıtlı olması, stres yaşama, bilgi eksiklikleri olduğunu düşünmeleri, öğretim elemanı sayısının az olması ve vakaların komplike olması olarak belirtmişlerdir (Tablo 3). Literatürde, bulgularımız ile benzer şekilde, laboratuvarlarda hazırlanan uygulama ortamlarında öğrenmeyi motive eden faktörlerin, eğitmenlerin öğrenme kaynaklarını daha etkili bir şekilde yönetmeleri, öğrencilerin konsantre olmalarını sağlamak için sessiz bir atmosfer yaratmaları, öğretme konusunda istekli olmaları ve öğrencilerin dersleri takip etmelerine yardımcı olmaları olduğu belirtilirken (Takase ve ark., 2019), uygulamalar sırasında sayıca fazla olmanın zorluklara neden olduğu ifade edilmiştir (Uslusoy, 2018).

Literatürde hemşirelik eğitiminde interaktif uygulamaların aktif öğrenmeyi sağlaması, öğretimin kalitesini yansıtması ve klinik becerilerin öğrenilmesinde katkı sağlaması nedeniyle daha sık kullanılması önerilmekle birlikte (Horntvedt ve ark., 2018; Valizadeh ve ark., 2021) interaktif yöntemlerin sınırlı kullanıldığı belirtilmektedir (Horntvedt ve ark, 2018). Çalışmada vaka tartışmaları sırasında kavram haritası, beyin fırtınası, role-play ve mizah interaktif yöntemleri kullanılmıştır. Özellikle gözlemlerimiz interaktif yöntemlerin vaka tartışmalarında kullanılmasının öğrencileri rahatlattığı ve daha kolay öğrenmeyi sağladığı yönündedir. Öğrenciler bu görüşü destekler nitelikte, interaktif vaka tartışmalarının yararlarını "aktif katılımlı-görsel öğrenme ve uygulama ortamı sağlama ve öğretim elemanı ile karşılıklı bilgi alışverişi yapma ve tartışma vb." şeklinde belirtmişlerdir (Tablo 1). Literatürde interaktif yöntemlerin öğrenci eğitiminde yaratıcı düşünmeyi geliştirme, öğrenme sürecindeki faaliyetlere aktif katılım, bilgiyi araştırıp bulma ve analiz edebilmeyi öğrenme, doğru karar verebilme becerisi kazanma gibi yararları olduğu belirtilmektedir (Sheranova, 2020).

Ayrıca çalışmada öğrenciler vaka tartışması sırasında hazırladıkları kavram haritalarının bakım planı hazırlamayı kolaylaştırdığını, veri toplamaya katkı sağladığını, bakım planı hazırlama ve hastayı değerlendirme süresini kısalttığını ifade etmişlerdir. Hemşirelik öğrencilerinin kavram haritası bakım planı kullanmaya ilişkin görüşlerini değerlendirmek amacıyla yapılan karşılaştırmalı ve tanımlayıcı bir çalışmada (2017), kavram haritasının bakım planı hazırlama süresi, hastayı bütüncül değerlendirme, klinik uygulama ve öğrenme üzerine olumlu katkısı olduğu belirtilmiştir (Karadağ ve ark., 2017).

Bununla birlikte klinik uygulama öncesi sınıf ve laboratuvarda yürütülen interaktif vaka tartışmaları birçok açıdan yararlı olmasına karşın, hastane ortamında gerçek hasta başındaki vaka

Ordu University J Nurs Stud
2021, 4(3), 382-392
DOI: 10.38108/ouhcd.930878

tartışmalarının yerini alamayacağı bir gerçektir. Araştırmada öğrencilerin interaktif vaka tartışmalarının hemşirelik bakım planı hazırlama süreci, bütüncül hasta değerlendirmesi ve klinik uygulamaya katkı düzeyine bakıldığında, katkı düzeyinin 6-7 (orta olarak değerlendirilmiştir) arasında değişmesi bu düşünceyi desteklemektedir. Ancak öğrencilerin de belirttiği gibi interaktif vaka tartışmaları klinik öncesi hazırlık için önemli bir yer tutmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak, öğrencilerin klinik uygulama öncesi yapılan interaktif vaka tartışmalarına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada, uygulamaların öğrenciler tarafından etkili bulunduğu, öğrenmelerini kolaylaştırdığı, akılda kalıcılığı artırdığı, klinik uygulama sürecine iyi bir hazırlık sağladığı ve gelecek yıllarda yapılmasının önerildiği görülmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda; hemşirelik öğrencilerini klinik uygulamaya hazırlama konusunda yararları olan interaktif vaka tartışmalarının hemşirelik eğitiminde daha sık kullanılması önerilmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma tek yükseköğretim kurumunda gerçekleşmesi nedeniyle genellenebilirlik yönünden sınırlılık taşımaktadır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar sadece araştırmaya katılan öğrenci grubuna genellenebilir.

Teşekkür

Çalışmaya katılan hemşirelik öğrencilerine teşekkür ederiz.

Araştırmanın Etik Yönü/ Ethics Committee Approval: Araştırmaya başlamadan önce araştırmanın yapıldığı kurumdan (Tarih: 09.05.2019 ve E.58762 numaralı) ve araştırmanın yapıldığı üniversitenin Etik Komisyonu'ndan (Tarih: 28.05.2019 ve Araştırma Kod No: 2019-164) yazılı izin alınmıştır. Anket formları uygulanmadan önce öğrencilere çalışmanın amacı, gerekçesi ve veri toplama sürecine ilişkin bilgilendirme yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilere, interaktif vaka tartışmalarına ilişkin belirttikleri görüşlerin ders geçme notlarını etkilemeyeceği, araştırma bulgularında kişisel herhangi bir verinin kullanılmayacağı ve kimlik bilgilerinin gizli kalacağı açıklanmıştır. Araştırmaya katılmaya gönüllü olan ve bilgilendirilmiş yazılı onam veren öğrencilere anket formu uygulanmıştır. Çalışma Helsinki Deklerasyonu'ndaki ilkelere uygun gerçekleştirilmiştir.
Hakem/Peer-review: Dış hakem değerlendirmesi.
Yazar Katkısı/Author Contributions: Fikir/kavram: HB, SG; Tasarım: HB, SG, NK, BOY, BI, NYE; Danışmanlık: HB, SG; Veri toplama: BOY, NYE; Veri işleme: NYE; Analiz ve/veya Yorum: BI, NYE; Kaynak tarama: NK, BOY, BI, NYE; Makalenin Yazımı: NK, BOY, BI, NYE; Eleştirel inceleme: HB, SG.
Çıkar çatışması/Conflict of interest: Araştırmada herhangi bir çıkar çatışması yoktur.
Finansal Destek/Financial Disclosure: Bu çalışma herhangi bir kurum veya kuruluş tarafından desteklenmemiştir.

Çalışma Literatüre Ne Kattı?

- İnteraktif yöntemler ile zenginleştirilmiş vaka tartışmalarının klinik uygulama öncesinde hemşirelik öğrencilerinin mesleki ve kişisel gelişimini desteklediği belirlenmiştir.
- Klinik uygulama öncesinde yapılan interaktif vaka tartışmalarının hastayı bütüncül değerlendirmeye, hemşirelik bakım planı hazırlamaya ve klinik uygulamaya katkı sağladığı saptanmıştır.

Kaynaklar

Admi H, Moshe-Eilon Y, Sharon D, Mann M. (2018). Nursing students' stress and satisfaction in clinical practice along different stages: A cross-sectional study. Nurse Education Today, 68, 86-92.

Alfayoumi I. (2019). The impact of combining concept-based learning and concept-mapping pedagogies on nursing students' clinical reasoning abilities. Nurse Education Today 72, 40–46.

Altmiller G. (2020). Perioperative unfolding case study-A lesson in quality and safety. AORN Journal, 112(2), 104-111.

Arkan B, Ordin Y, Yılmaz D. (2018). Undergraduate nursing students' experience related to their clinical learning environment and factors affecting to their clinical learning process. Nurse Education in Practice, 29, 127-132.

Awad MS, Abdullah MK, Ibrahim RH, Abdulla RK. (2019). Nursing students' attitudes toward simulation technology in nursing education. International Journal of Emerging Technologies, 14(14), 31-45.

Ayhan H, Çınar Fİ, Şahin SY, Demirtaş A, Özkan Y, Külekçi E ve ark. (2019). Cerrahi ve iç hastalıkları hemşireliği eğitimi kapsamında yürütülen simülasyon uygulamalarına yönelik öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hemşirelik Dergisi, 1(2), 66-75.

Bulut H, Hisar F, Demir SG. (2010). Evaluation of mentorship programme in nursing education: A pilot study in Turkey. Nurse Education Today, 30(8), 756-762.

Dağ GS, Kılıç HF, Görgülü RS. (2019). Difficulties in clinical nursing education: Views of nurse

Ordu University J Nurs Stud
2021, 4(3), 382-392
DOI: 10.38108/ouhcd.930878

instructors'. International Archives of Nursing and Health Care, 5(1), 1-9.
Demir S, Demir SG, Bulut H, Hisar F. (2014). Effect of mentoring program on ways of coping with stress and locus of control for nursing students. Asian Nursing Research, 8(4), 254-260.
Dünya Sağlık Örgütü, World Health Organization (WHO). Erişim tarihi: 10.02.2020, https://www.who.int/topics/nursing/en/
Edeer AD, Sarıkaya A. (2015). Hemşirelik eğitiminde simülasyon kullanımı ve simülasyon tipleri. Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi, 12(2), 121-125.
Elbaş NÖ, Bulut H, Demir SG, Yüceer S. (2010). Nursing students' opinions regarding the clinical practice guide. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 2(2), 2162-2165.
Englund H. (2020). Using unfolding case studies to develop critical thinking skills in baccalaureate nursing students: A pilot study. Nurse Education Today 93, 1-4.
Fındık ÜY, Yeşilyurt DS, Makal E. (2019). Determining student nurses' opinions of the low-fidelity simulation method. Nursing Practice Today, 6(2), 71-76.
Flott EA, Linden, L. (2016). The clinical learning environment in nursing education: A concept analysis. Journal of Advanced Nursing, 72(3), 501-513.
Forsgren S, Christensen T, Hedemalm A. (2014). Evaluation of the case method in nursing education. Nurse Education in Practice, 14(2), 164-169.
Gine S, Andersen P, Reid-Searl K, Levett-Jones T, Dwyer T, Heaton L ve ark. (2019). Simulation-based learning for patient safety: The development of the tag team patient safety simulation methodology for nursing education. Collegian, 26(3), 392-398.
Gordon M. (1982). Functional health patterns. Nursing Diagnosis rocess and application. New York: Mc. Graw Hill Book Comp, 685-702.
Guimond ME, Foreman SE, Werb M. (2019). Evaluation of an unfolding obstetric experience simulation in an undergraduate nursing program. Nurse Education Today, 79, 124-128.
Horntvedt MT, Nordsteien A, Fermann T, Severinsson E. (2018). Strategies for teaching evidence-based practice in nursing education: A thematic literature review. BMC Medical Education, 18, 172.
Jonsén E, Melender HL, Hilli Y. (2013). Finnish and Swedish nursing students' experiences of their first clinical practice placement—A qualitative study. Nurse Education Today, 33(3), 297-302.
Karadağ M, Demir SG, Bulut H, Erden S, Demir N, Erdoğan Z ve ark. (2017). The effect of concept map based education on the problem solving skills of students. New Trends and Issues Proceedings on Humanities and Social Science, 3(1), 506-513.
Karadağ M. (2017). The effect of concept map based education on the problem solving skills of students. New Trends and Issues Proceedings on Humanities and Social Sciences, 3(1), 506-513.
Kermansaravi F, Navidian A, Yaghoubinia F. (2015). Nursing students' views of nursing education quality: A qualitative study. Global Journal of Health Science, 7(2), 351-359.
Korhan EA, Yılmaz DU, Ceylan B, Akbıyık A, Tokem Y. (2018). Hemşirelikte psikomotor becerilerin öğretiminde senaryo temelli öğrenme: Bir deneyim paylaşımı. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi, 3(3), 11-16.
Labrague LJ, McEnroe-Petitte DM, Bowling AM, Nwafor CE, Tsaras K. (2019). High-fidelity simulation and nursing students' anxiety and self-confidence: A systematic review. In Nursing Forum. 54(3), 358-368.
Larue C, Pepin J, Allard É. (2015). Simulation in preparation or substitution for clinical placement: A systematic review of the literature. Journal of Nursing Education and Practice, 5(9), 132-140.
Lee JJ, Clarke CL, Carson MN. (2018). Nursing students' learning dynamics and influencing factors in clinical contexts. Nurse Education in Practice, 29, 103-109.
Lemes MA, Marin MJS, Lazarini CA, Bocchi SCM, Higa EDFR. (2021). Evaluation strategies in active learning in higher education in health: Integrative review. Revista Brasileira de Enfermagem, 74(2), e20201055.
Li S, Ye X, Chen W. (2019). Practice and effectiveness of "nursing case-based learning" course on nursing student's critical thinking ability: A comparative study. Nurse Education in Practice, 36, 91-96.
Mahmood LS, Mohammed CA, Gilbert JH. (2021). Interprofessional simulation education to enhance teamwork and communication skills among medical and nursing undergraduates using the TeamSTEPPS® framework. Medical Journal Armed Forces India, 77, 42-48.
Majeed F. (2014). Effectiveness of case-based teaching of physiology for nursing students. Journal of Taibah University Medical Sciences, 9(4), 289-292.
McCutcheon K, Lohan M, Traynor M, Martin D. (2015). A systematic review evaluating the impact of online or blended learning vs. face-to-face learning of clinical skills in undergraduate nurse education. Journal of Advanced Nursing, 71(2), 255-270.
Polit DF, Beck CT. (2008). Nursing research: Generating and assessing evidence for nursing practice. Lippincott Williams & Wilkins, p.235.
Sheranova M. (2020). The importance of interactive methods in education. International Journal of Advanced Science and Technology, 29(7), 11771-11775.

Ordu University J Nurs Stud
2021, 4(3), 382-392
DOI: 10.38108/ouhcd.930878

Stone R, Cooke M, Mitchell M. (2020). Undergraduate nursing students' use of video technology in developing confidence in clinical skills for practice: A systematic integrative literature review. Nurse Education Today, 84, 104230.

Şendir M, Doğan P. (2015). Hemşirelik eğitiminde simülasyonun kullanımı: Sistematik inceleme. Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi, 23(1), 49-56.

Takase M, Niitani M, Imai T, Okada M. (2019). Students' perceptions of teaching factors that demotivate their learning in lectures and laboratory-based skills practice. International Journal of Nursing Sciences, 6(4), 414-420.

Terzioğlu F, Yücel Ç, Koç G, Şimşek Ş, Yaşar BN, Şahan FU ve ark. (2016). A new strategy in nursing education: From hybrid simulation to clinical practice. Nurse Education Today, 39, 104-108.

Thompson CE. (2021). The effects of high-fidelity simulation, low-fidelity simulation, and video training on nursing student anxiety in the clinical setting. Nursing Education Perspectives, 42(3), 162-164.

Uluslararası Hemşireler Birliği, International Council of Nursing (ICN) 2002. Erişim tarihi: 10.02.2020, https://www.icn.ch/nursing-policy/nursing-definitions

Uslusoy EÇ. (2018). Hemşirelik eğitiminde simülasyon kullanımı: Öğrencilerin görüşleri. Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 9(2), 13-18.

Uysal N. (2016). Improvement of nursing students' learning outcomes through scenario-based skills training. Revista Latino-Americana de Enfermagem, 24, e2790.

Valizadeh L, Akbarzadeh B, Ghiyasvandiyan S, Kuchaki Nejad Z, Zamanzadeh V, Aghajari P ve ark. (2021). The effects of role play simulation and demonstration on pediatric peripheral venous catheter insertion skill among nursing students: A three group experimental study. Nursing and Midwifery Studies, 10(1), 1-6.